



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

XXIV. De testibus ante litem contestatam productis & appellatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

ferunt tamen in multis, cum alia poena in uno & alia pro altero inferatur, & inter personas accusatorum & testium sit utique distinguendum, cum non per accusatores sed testes crimina comprobentur, multis super hoc & rationibus & argumentis inductis. Ne vero vel innocentiae puritas confusa succumbat, vel simoniae pravitas effugeret impunita, nos aequitate pensata, nec omnes exceptiones contra testes oppositas duximus admittendas, nec repellendas duximus universas, sed illas duntaxat probandas admisimus quae forte probatae non de zelo iustitiae, sed de malignitatis fomite procedere viderentur, conspirationes scilicet & inimicitias capitales. Ceteras autem exceptiones appositae, ut furti, adulterij, & huiusmodi, propter immanitatem haeresis simoniacae, ad cuius comparationem omnia crimina quasi pro nihilo reputantur, duximus repellendas: quoniam etsi fidem testium debilitarent in aliquo, non tamen evacuarent ex toto; praesertim cum alia contigerit adminicula suffragari. Ad probandas ergo exceptiones admissas Abbas quoddam protulit instrumentum &c.

TITULUS XXIII.

De testibus ad exceptiones probandas & infamiam alicujus purgandam productis.

Idem Archiepiscopo.

Lib. 1. epist.
313.

DE testibus qui ad exceptionem probandam a partibus inducuntur tuam nos duxit fraternitas consulendos, utrum cogendi sint super principali etiam negotio ferre testimonium veritati, & an illi sint sicut ceteri testes examinandi distincte qui ad purgandam alicujus infamiam inducuntur. Super hoc igitur fraternitatem tuam in Domino plurimum commendantes, quae in dubiis apostolicae sedis vult certificari rescripto, taliter ad proposita respondemus, quod si testes inducti jam sint ad exceptionem solummodo comprobendam, cum super ea tantum juraverint dicere veritatem, super principali non debent audiri nec cogi testimonium perhibere, utpote super quo deponerent non jurati. Si vero cum ad probandam exceptionem peremptoriam ab alterutra parte inducuntur, reliqua pars super principali etiam eos deponere forte petierit, & ut cogantur super toto negotio dicere ve-

ritatem, sacramento eos postulaverit obligari, ad id sunt sine dubitatione cogendi, nisi forsan sufficiens productio testium super principali facta jam fuerit, vel renuntiatum a partibus, vel depositiones testium fuerint publicatae. Illi vero qui ad purgandam alicujus infamiam inducuntur, id solum tenentur juramento firmare, quod veritatem eum credant juramento dicere qui purgatur.

TITULUS XXIV.

De testibus ante litem contestationem productis & appellatione.

Idem Abbati sancti Proculi & magistro I. Canonico Bononiensi.

AD hoc Deus in apostolica sede nos constituit totius Ecclesiae magistratum ut quia secundum scripturam sententiam fecit Deus hominem rectum, sed ipse se infinitis immiscuit quaestionibus, ad eam nodi quaestionum difficiles referantur, suo recto iudicio dissolvendi. Ad apostolatus quippe nostri notitiam literarum vestrarum insinuatione pervenit quod cum causa quae inter B. & R. uxorem ejus vertitur a dilecto filio nostro G. sanctae Mariae in Porticu Diacono Cardinale, tunc apostolicae sedis Legato, vobis commissa fuisset sine debito terminanda, viro ipso ad vos ad instantiam mulieris saepius convocato, tandem R. patrum suum in causa ipsa coram vobis constituit responsalem. Qui assignata sibi die ut libello responderet uxoris, (quo virum a separatione thori, & ut dotem suam reciperet, de adulterio accusabat) qui (*patruus scilicet*) donec advocatus ejus, qui absens erat, rediret, inducias postulavit. Quibus ad diem certam obtentis, iterum propter eandem causam dilationes similes impetravit. Cum autem tertio dilationes huiusmodi cum instantia petens, obtinere non posset, publice proclamavit se nunquam coram vobis aliter responsurum, nec quod aliter suam vobis praesentiam exhiberet. Unde duobus fere mensibus sic impedito causae principio & progressu, cum vobis dictus procurator illudere videretur, testes mulieris habito consilio receptis, & allegationibus insuper praebuitis audientiam. Quo facto, dictus procurator ad praesentiam vestram accedens dixit se respondere paratum, velle negotio interesse. Qui sibi die statuta, cum videretur libello de quo

Lib. 1. epist.
362.

Innocentij III. Romani Pontificis. 583

præmissimus responsurus, restitutionem uxoris ex parte viri prius fieri postulavit, & ne secus fieret, ad sedem apostolicam vocem appellationis emisit. Verum quia mulier ipsa dicebat se virum habere suspectum, vel quia in domo ejus coacta fuerat se adulteratam coram pluribus confiteri, vel quia meretricem publicè detinebat, ex qua etiam prolem susceperat, sicut evidentiæ facti & fama viciniae demonstrabat, (super quo etiam testes produxerat, & alios parata erat ad hoc ipsum probandum inducere) ab ipso procuratore quaesistis an vellet de mulieris impunitate cavere. Qui dixit super hoc se de consilio responsurum. Sed ad diem statutam neque respondit, neque se vestro conspectui præsentavit. Quin etiam ad illum diem citatus se asseruit, nisi prius advocatus ejus rediret, nullatenus responsurum, sicut nuntius vester juramento firmavit. Unde iterum testes mulieris de prudentium virorum consilio recepistis, & attestationibus publicatis diligenter audistis quæ fuerunt ipsius nomine allegata. Quia verò cum de ferenda sententia cum jurisprudentibus tractaretis, diversorum invenistis diversa consilia, (quibusdam dicentibus appellationi simpliciter deferendum, aliis autem appellationi deferendum non esse, nonnullis etiam asserentibus appellationem nullatenus tenuisse, cum mulier non sit viro restituenda suspecto, nisi de impunitate sufficienti præstita cautione) vos in tanta varietate nos consulere voluistis qualiter esset in hoc negotio procedendum. Nos ergo de fratrum nostrorum consilio consultationi vestrae taliter respondemus, quòd licet ordo judicarius in aliis controversiis observandus, in matrimonialibus causis non usquequaque servetur, quia tamen in præsentis negotio non est actum de fœdere matrimonij, sed de crimine adulterij, per quod ad separationem conjugum non ad conjunctionem intenditur, cum lite non contestata testes fuerint recepti, & attestationse publicata, sive deferendum sive non deferendum appellationi fuisset, non est ad diffinitivam sententiam procedendum, potuit tamen præfatus R. propter contumaciam excommunicationis vinculo innodari.

Idem Constantiensis Episcopo.

Lib. 1. ep. 543.
Cap. Quod ad
deient. & re
jud.

Quid ad consultationem quam &c. Et infra. Si autem quod à nobis postulasti, utrum appellationi sit clerici defe-

rendum qui purgationem indictam sibi per sententiam, & ad ipsius receptionem terminum competentem, puta xx. dies vel amplius sine contradictione recipiens, & ad diem veniens consequenter appellat, causam non exprimens appellandi, nec sit locus nisi suscipiendæ purgationi & executioni sententiæ, à cujus latione ac purgatione injuncta ultra decennium dicitur effluxisse, taliter credimus respondendum, quòd cum post xx. dierum spatium sententia in auctoritatem rei transeat judicata, qui ad provocationis subsidium infra id temporis non recurrit, appellandi sibi aditum denegavit, cum per hoc videatur per interpretationem juris lata sententiæ paruisse, præsertim ubi causa non redditur appellandi, sed nec executionem ipsius sententiæ ideo convenit retardari, licet ad hoc agendum quadrimestre tempus regulariter sit statutum, quia id artari potest nonnunquam à sedente in medio & etiam prorogari, & quòd ab initio sponte recipit terminum breviorum, imputare sibi potest & debet, cum ex hoc videatur amplioris beneficium contempnisse. Unde talis non audietur appellans, nisi adversus eum modus executionis canonicus excedatur.

*IDEM SANCTI AVGVSTINI
& sancti Gregorij Prioribus
Cantuariensibus.*

Dilecti filij I. & H. nuntij Ecclesiæ Cantuariensis nobis humiliter retulerunt quòd cum pro causa quæ inter Priorem & monachos & venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem Archiepiscopum vertitur, ab ipsis Priore & monachis mitterentur, idem Archiepiscopus post iter arreptum in eos excommunicationis sententiam promulgavit. Cum autem plus sit ad sedem apostolicam facto provocare quam verbo, & ipsis propter prædictam causam ad Romanam Ecclesiam venientibus intelligatur ad sedem apostolicam provocatum, mandamus quatenus si verum est quod asseritur, dictos I. & H. appellatione postposita denuntietis excommunicationis vinculo non teneri.

Ex decretis ejusdem.

Licet is cui causa committitur appellatione remota non possit eam alij sine provocationis obstaculo delegare, si tamen delegatus aut judex quisquam non tam cognitionem quam executionem ad

aliquem certum articulum alterum deputaverit, ab eo, nisi modum excedat, non liceat appellari, dummodo de partium deputer vel recipiatur assensu. Quod si delegatus à nobis vel litis exordium, vel causæ finem, nedum totum negotium, ei duxerit committendum, ab ipso tanquam à iudice licite provocetur, cum & lis ante iudicem debeat contestari, & causa per iudicium diffiniri.

TITULUS XXV.

De officio iudicis delegati.

Cap. Sape. de
appell.

Sæpe contingit quod cum ad nostram audientiam appellatur, propter defectum partis alterius neque per se neque per responsalem idoneum appellationem interpositam prosequentis, vel forsan ex malitia responsalis mandatum procuratorium occultantis, lites quæ de facili poterant terminari, remaneant indecisæ, cum frequenter juris quæstio moveatur cujus apud nos probationes necessariae non existunt, & interdum etiam facti quæstio de levi posset partibus presentibus comprobari. Unde licet in Lateranensi Concilio fuerit constitutum ut si in quocumque negotio aliquis appellaverit, & eo qui appellatus fuerit veniente, qui appellavit venire neglexerit, competentem illi reparationem faciat expensarum, ut hoc saltem timore deterritus in gravamen alterius non facile quis appellet. Quia tamen propter hoc quæstiones nihilominus prorogantur, volentes ut finis litibus imponatur, & ne fraus & dolus alicui suffragentur, de consilio fratrum nostrorum presenti decreto statuimus ut si huiusmodi appellatio vel à iudice recepta, vel à parte fuerit approbata, post terminum appellationi præfixum, edicti peremptorij vires obtineat, ita videlicet ut ex tunc in absentem partem procedatur ac si peremptoriè vocatus ad iudicium extitisset. Quod si forsan interposita provocatio malitiosè recepta vel approbata non fuerit, cum constiterit legitime provocatum, nihilominus eam vigorem volumus obtinere. Salvis constitutionibus de provocationibus post sententiam promulgatis, quibus appellationes suas prosequi non curantibus post terminum appellationi prosequendæ præfixum rata maneat sententia quæ fuerat appellatione suspensa. Quicquid autem contra citationem peremptoriam posset ab absente proponi, adversus

appellationem huiusmodi valeat allegari. Si quis autem terminum appellationis præveniens tacita veritate literas reportarit, & careat impetratis, & poenam contumaciæ non evadat.

Idem magistro Apollinari.

Brevi sedem apostolicam sciscitatus Lib. 1. epist. 389.
Es quæstione utrum ille qui iura alicujus Ecclesiæ servare ac pro posse defendere juramento tenetur, si necessitate imminente sub debito juramenti ad hoc fuerit requisitus, & nolens hoc facere, ad sedem apostolicam duxerit appellandum, perjurij reatum incurrat. Nos autem quæstioni tuæ taliter respondemus, quod in hoc articulo appellatorem à perjurio talis appellatio non excusat, immo, nisi aliqua difficultas obstat, propter quam non possit requisitus Ecclesiæ subvenire, culpa perjurij potius irretitur.

TITULUS XXVI.

De crimine usurarum.

Idem omnibus prelati in regno Francia constitutis.

Quam periculosum sit vitium usurarum discretionem vestram non credimus ignorare, cum præter constitutiones canonicas quæ in eorum odium emanarunt, per prophetam detur intelligi eos qui suam dant pecuniam ad usuram à tabernaculo Domini repellendos, & tam in novo quam in veteri testamento prohibita sint usurae, cum veritas ipsa præcipiat, *Mutuum date, nil inde sperantes*, & per prophetam dicatur, *Usuram & omnem super abundantiam non accipias*. Inde est quod universitati vestræ mandamus quatinus manifestos usurarios, eos maxime quos usuris publicè renuntiasse constiterit, cum aliquis eos convenerit de usuris, nullius permittatis appellationis subterfugio se tueri.

Idem Mutinensi Episcopo.

Dudum ex parte tua recepimus quæstionem, quod quidam usurarij tuæ diocesis eos quibus dant pecuniam ad usuram præstare faciunt juramentum quod usuras non repetant, & super his solverint nullam moveant quæstionem. Nos igitur inquisitioni tuæ taliter respondemus, ut usurarios ipsos monitione præmissa & per censuram ecclesiasticam appellatione

Cap. Tunc dicitur de usuris.